

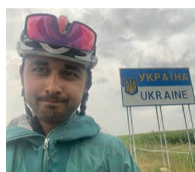
Умієть, гитайте, І гужоту научайтесть, Ї свого не цурайтесть. /Т. Шевченко/

ДНІПРО

№ 39-40
(1151-1152)
Жовтень
2023 року

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА ПЕДАГОГІЧНА ГАЗЕТА

Видається
з грудня
1993 року

• Мер норвезького міста Йонас Андерсен проїхав на велосипеді понад 2200 км за 11 днів до села на Тернопільщині, щоб зібрати гроші на ЗСУ та передати автівку. Це вже четверта його подорож до України. Цього разу Йонас зібрав 545 000 грн, за які купили два мавіка, комп'ютерне обладнання для артилерії, планшети, тепловізор та генератор. Поруч із ним їхав кросовер, який також пішов на ЗСУ.

• У липні Німеччина передала новий пакет допомоги Україні: 10 танків Leopard 1A5, понад тисячу снарядів калібру 155 мм, 10 радарів. 10 танків Leopard 1A5 стали першими з понад 100 таких бойових машин.

• Дніпро продовжує утримувати І в країні місце із закупівлі дронів, на які місто виділило 268 мільйонів гривень. Також на передову відправлені понад 600 вантажівок і ще сотні різного приладдя.

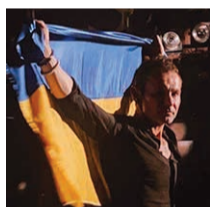
• Шкільний транспорт закупаємо бюджетним коштом. Звернулися й до міжнародних партнерів – відгукнулася Франція. Результат співпраці – 14 комфортних і безпечних автобусів. Містке авто (55 місць замість стандартних 28) рушить лишень після того, як водій пройде вбудований алкотест та закриє всі двері. Дякую нашим друзям. А ми ж продовжуємо перемовини, аби автобусів ставало більше.

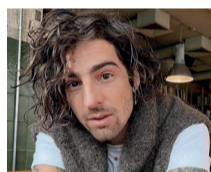
Сергій ЛИСАК, голова Дніпропетровської ОВА

«Хоч іскру кожен. Іскру – кожен. Всі разом – буде Україна»

Наталка НІКУЛІНА

• Святослав Вакарчук організував благодійний концерт і аукціон. Для воїнів Одеської 28 окремої механізованої бригади імені Лицарів Зимового Походу вдалось зібрати 2 000 000 грн: 1 511 747 гривень (концерт), 210 500 (аукціон) і 277 000 (кошти співака).

• Співак Володимир Дантес на свій 35-й день народження попросив своїх шанувальників та друзів не дарувати йому подарунків, а краще витратити ці гроші на допомогу нашим Захисникам. Співак закрити одразу дев'ять зборів на потреби українських військових.

Загалом Володимирі вдалося зібрати майже 450 тисяч гривень.

• Всесвітня організація охорони здоров'я передала гуманітарний вантаж для 10 лікарень Дніпропетровщини. У фурі – декілька тонн з найнеобхіднішим, зокрема хірургічними й педіатричними наборами, перев'язувальними та різними витратними матеріалами. Є й обладнання: глюкометри разом із тест-смужками, а ще ліки проти хронічних захворювань, антибіотики, кровоспинні. Одних лише інфузійних розчинів три тонни.

• Освітняниця Лозівського ліцею №1 волонтерять з перших днів війни. «І відпустка, – це великий ШЛЯХ ДО ПЕРЕМОГИ! Маємо запит на захист! Ніколи відпочивати, маємо допомагати, бо у наших хлопців немає відпусток! Відпочинемо потім, після ВЕЛИКОЇ ПЕРЕМОГИ! А МИ – ПЕРЕМОЖЕМО! Бережіть себе рідненькі!», – написала у фейсбуці директор ліцею Валентина Олександрівна Нечвола.

• Олексій Моргун разом з іншими майбутніми інженерами та викладачами КПІ ім. Сікорського розробляє унікальний колінний протез для Захисників. В ідею повірили у Міністерстві освіти та науки й надали грант на розробку. Співпраця інженерів КПІ та хірургів почалась ще в 90-і. Зокрема, київські політехи модернізували апарат фіксації кістки при вогнепальних і травматичних переломах. Тепер його використовують в Інституті травматології та ортопедії і в Українській військово-медичній академії.

• 10-річний Вова із Херсона зараз живе в Одесі, куди переїхав разом зі своєю родиною: з мамою, чотирма братами та сестрами. Аби допомогти сім'ї й зібрати кошти на свою мрію, хлопець створює з підручних матеріалів маленькі машинки. Свій перший виріб продав місцевому волонтеру Ігорю, який тепер допомагає хлопцю з відправкою машинок по всій Україні, а також назбирав понад 60 тисяч гривень для його родини.

• 13-річний Анатолій допомагає ЗСУ і безкоштовно виготовляє для них павербанки та ліхтарики. Посилання на сторінку Анатолія: https://www.tiktok.com/@power_king71

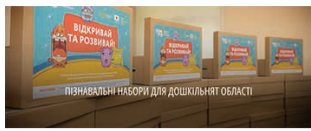
• 9-річний Юрчик Напора зібрав понад 26 тисяч гривень на тепловізор. Разом із батьком він їздить Львівщиною, співає та збирає кошти на допомогу ЗСУ. За весь час він зібрав понад 2,5 млн гривень для наших Захисників, за які вони купували квадрокоптери і тепловізори, амуніцію, запчастини тощо.

• Рівненський художник Костянтин Качановський з початку повномасштабного вторгнення рф в Україну малює патріотичні стінописи у місті. Також Костянтин упродовж щонайменше п'яти років розписує та реставрує храми.

Набори для дитячих садочків

Громадам області передали 1380 навчально-розвивальних боксів.

«Набори розроблені іноземними партнерами спільно з Міністерством освіти і науки України та за підтримки Уряду Японії. Вони для дитсадків, які працюють очно або у змішаному форматі. А таких в області майже 40 %, – сказав начальник ОВА Сергій Лисак. – З повітряною тривою тамтешні вихованці прямують в укриття. Сподіваюся – подарунки відволікати-

муть їх від цієї недитячої рутини та викличуть інтерес до знань».

У кожній коробці все, що дозволить дошкільнятам пізнавати світ – ігри, книжки, зошити та наліпки.

«Вміст боксів розроблено в Україні. В них багато цікавих матеріалів, зокрема і з мінної безпеки. Вони розвивальні, а тому важливі для дошкільньої освіти. Сфокусовані на малечі віком від 3 до 6 років. Знання їм необхідні для

подальшого ефективного навчання у школі», – пояснив спеціаліст з освітніх програм Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) Фредерік Лінкнехт.

У Кам'янському понад пів сотні дитячих садочків. Отримані бокси стануть у нагоді.

«У наборі матеріали, які допоможуть діткам взаємодіяти, соціалізуватися. Все цікаве і головне, що для розвитку малечі, – в ігровій формі. Це чудовий методичний матеріал і для вихователів», – додала заступник директора департаменту з гуманітарних питань Кам'янської міської ради Оксана Жевага.

Вся така допомога координується Регіональним офісом міжнародного співробітництва. Це ініціатива Конгресу місцевих та регіональних влад при Президентові України. Вона має на меті розвиток взаємодії місцевих та регіональних влад з іноземними партнерами, які прагнуть співпрацювати на рівні області та територіальної громади.

Навчальна література шрифтом Брайля

Дніпропетровщина отримала чергову партію підручників для дітей з порушеннями зору з основних предметів 6 класу за програмою Нової української школи.

«Прагнемо, аби усі діти мали рівний доступ до освіти. Такі принципи Національної стратегії з безбар'єрності, ініційованої першою леді Оленою Зеленською. Підтримуємо цю програму та втілюємо в області», – наголосив начальник Дніпропетровської ОВА Сергій Лисак.

Книжки з української та англійської мов, літератури, історії, здоров'я, безпеки та добробуту надруковані шрифтом Брайля державним коштом.

«Окрім рельєфно-крапкового шрифту, на сторінках підручників є QR-коди. Кожен можна відсканувати – й з'явиться аудіозапис до теми, що вивчається. Впевнена, що надані навчальні матеріали допоможуть дітям здобувати знання. Й полегшать роботу тифлопедагогів», – зазначила заступник очільника регіону Ірина Грицай.

В обласній військовій адміністрації представники обласної влади, освітяни, бібліотекарі, письменники, студенти писали національний радіодиктант «Дороги України», який зачитував актор Олексій Гнатковський.

«Солов'їна – це духовний скарб нашого народу. А тому у День української писемності та мови долучилися до національного радіодиктанту. Коли писала, згадалися і шкільні роки, і

Об'єднані мовою: в ОВА

все те, що вже понад півтора роки переживають наші люди, – зазначила заступник начальника ОВА Ірина Грицай. – І дякую нашим воїнам. Завдяки їм ми живемо і маємо нагоду отак збиратися».

Національний радіодиктант не для перевірки грамотності, він – для об'єднання українців. Цьогоріч мав назву «Дороги України».

«У написанні текст для мене був легким. У той же час – болючим, бо картини, описані у ньому, реальні. А тим паче мій чоловік захищає зараз нашу країну тому мене він

зачепив. Взагалі його грамотно підібрали. Диктант вкрай актуальний», – розказала викладачка одного з вишів області Ярослава.

Свій перший диктант національної єдності студентка Марія писала ще у старших класах школи.

«Тоді ще мала не дуже гарний досвід, бо я нічого не встигала. Цього разу писалося легко, – додала Марія Ветковська. – Важливо знати українську та спілкуватися нею, бо це мова незламного народу».

Загалом це вже 23-й такий радіодиктант.

Міжнародне інноваційне шоу винахідників

Юні науковці Дніпропетровщини – вихованці обласного відділення Малої академії наук вибороли дві срібні медалі на інноваційному шоу винахідників «INOVA».

Серед призерів – учень одного з ліцеїв Кам'янського Єгор Іващенко. Він розповів, що «INOVA» проходила у Хорватії у форматі виставки. Хлопець займається в МАН другий рік, за цей час виконав три наукові роботи. На конкурс винахідників

поїхав вперше. Презентував теоретично-математичне дослідження.

«Срібло» й у студента з Кривого Рогу Владислава Сухомліна. Його доробок з галузі інформаційних технологій й штучного інтелекту. Свою професію також мріє пов'язати з ІТ.

Українська команда брала у виставці участь втретє. Цьогоріч національна збірна здобула майже три десятка нагород, з них – 15 золотих, 10 срібних, 2 бронзові, 7 спеціальних відзнак та 2 командні.

Конкурс із флористики та фітодизайну

Позашкільна область долучилася до Всеукраїнського конкурсу з флористики та фітодизайну, цьогорічна тема якого – «Барви нації». Призові місця вибороли учнівські колективи з Дніпра, Кривого Рогу та Синельниківського району. За звання найкращих боролися 34 команди із 17 областей України.

«Позмагатися запрошували команди учнівських об'єднань з усієї України. Учасники надсилали заявки та ескізи майбутніх проєктів. На вибір можна було представити квітковий килим або флористичну скульптуру. Наша молодь добре себе проявила. Продемонструвала винахідливість та креативність», – розповіла директорка департаменту освіти і науки Дніпропетровської ОВА Ольга Лозова.

Конкурс проходив у два етапи. У відбірковому турі визначили сім команд з Дніпропетровщини, які змагалися у фіналі. Учні та студенти вибороли призові місця у номінації «Квіткові килими». Усього – шість відзнак. По дві – золотих, срібних та бронзових.

Методичні студії «EDU_FEST DNIPRO – 2023»

Дніпровська академія неперервної освіти протягом жовтня 2023 року проводила в онлайн-форматі методичні студії Фестивалю педагогічних інновацій освітян Дніпропетровщини «EDU_FEST Dnipro – 2023», де переможці та учасники обмінювалися ефективним педагогічним досвідом.

10 жовтня – «Можливості дистанційного навчання у формуванні національної ідентичності школярів: мотивація особистісного усвідомлення на уроках іноземної мови

(німецька і французька мови та зарубіжна література)» (<https://youtube.com/live/7c331A91700?feature=share>);

13 жовтня – «Використання інтелект-карт в освітньому процесі»;

16 жовтня – «Оволодіння сучасними технологіями навчальної діяльності: «STEM-STEAM-STRIAM-технології»;

17 жовтня – «Педагогічні інновації дошкільця Дніпропетровщини-2023»;

17 жовтня – «Можливості дистанційного навчання у формуванні національної ідентичності школярів: мотивація особистісного

усвідомлення на уроках» (історична та громадянська освітня галузь) (<https://youtube.com/live/hZy1jw16CDA?feature=share>);

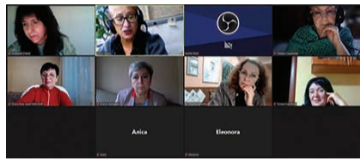
19 жовтня – «Формування власної траєкторії професійного розвитку (особистий досвід)»;

25 жовтня – «Створення якісного інтернет-середовища для формування географічного світогляду учнів»;

26 жовтня – «Формування загальнокультурної компетентності та розвиток емоційно-чуттєвого досвіду дітей та учнівської молоді через художньо-творчу діяльність та мистецтво».

Таланти твої, Україно!

10 жовтня у Дніпровській академії неперервної освіти відбулась методична студія вчителів німецької, французької мов та зарубіжної літератури. Зустріч з переможцями «EDU_FEST – 2023» пройшла надзвичайно цікаво і динамічно. В ній взяли участь:

Н а т а л і я Пастушенко (Дніпровський ліцей № 28), Лілія Володіна (Дніпровська гімназія № 143), Оксана Бабенко (Кам'янський ліцей № 3), Аліса Назарова (Кам'янський ліцей № 11), Тамара Скуріхіна (Кам'янський ліцей № 30), Ольга Біла (Кам'янський ліцей № 44), Олена Нежуріна (Синельниківський ліцей № 7), Тетяна Сергійчук (Томаківський ліцей № 1).

Презентовані творчі роботи вчителів вразили своєю оригінальністю, креативністю та професійністю. Кожен виступ відображав не лише глибокі знання, а й пристрасть та відданість своїй професії. Пізнавальними були й майстер-класи та дискусійні панелі, де учасники обмінювалися досвідом та ідеями. Присутні отримали багато нових інсайтів та підходів, які можна використовувати в своїй практиці. А спілкування з колегами-переможцями конкурсу було надзвичайно збагачуючим, оскільки кожен ділився чимось цікавим і унікальним.

Організація заходу була на високому рівні. Всі деталі уважно продумані, а дружня атмосфера сприяла обміну думками та ідеями. У цілому, конференція стала вражаючою та надихаючою подією.

ЛЮБОВ КАЛИТА, методист навчально-методичної лабораторії вивчення базових дисциплін обласного навчально-методичного центру підвищення кваліфікації педагогічних працівників Академії

Методична студія для вчителів історії

17 жовтня навчально-методична лабораторія вивчення базових дисциплін підбила підсумки фестивалю педагогічної творчості освітян Дніпропетровщини в номінації «Історія та громадянська освіта». «EDU_FEST Dnipro – 2023», котрий тривав з березня по червень та отримав своє практичне завершення у методичній онлайн-студії. 29 вчительських робіт на фестивалі висвітлювали тему «Можливості дистанційного навчання у формуванні національної ідентичності школярів: мотивація особистісного усвідомлення на уроках».

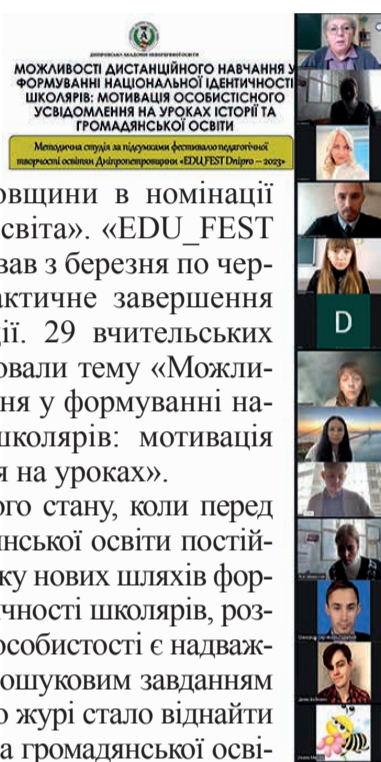
З огляду на умови воєнного стану, коли перед вчителями історії та громадянської освіти постійно постає необхідність пошуку нових шляхів формування національної ідентичності школярів, розвиток національно свідомої особистості є надважливим процесом. Вагомим пошуковим завданням на фестивалі для експертного журі стало віднайти найкращих вчителів історії та громадянської освіти, які зуміли методично правильно та ефективно в умовах дистанційного уроку розв'язати проблему формування національної ідентичності школярів.

А метою проведення методичної онлайн-студії стало знайомство спільноти вчителів із переможцями фестивалю, які успішно презентували методику мотивації учнів до більш глибокого усвідомлення себе українцями; які спрямовували відчуття причетності учнів до української культури та до давньої української історії; допомагали школярам за змістом уроку ставати активними носіями української мови, висвітлювали любов до України та говорили про важливість її збереження як незалежної держави; формували у школярів вміння відчувати свою значущість для України тощо.

Спікери методичної студії на власних прикладах розкривали продуктивне формування національної самоідентифікації учнів на дистанційних уроках історії, ділилися досвідом, а також показали свої професійні здатності у питаннях формування національної самоідентифікації школярів в умовах дистанційного уроку.

Вітаємо вчителів історії: I місце – О.В. Малюк (Криворізька гімназія № 98); II місце – О.С. Підгайний (Дніпровська СЗШ № 84) та О.Ю. Карташова (Тернівський ліцей № 1); III місце – Ю.О. Чернявська (Павлоградський ліцей № 9); Я.М. Шиманчик (відокремлений підрозділ «Науковий ліцей міжнародних відносин II-III ступенів» Університету митної справи та фінансів) та Д.В. Войтович (Криворізька СЗШ № 120)

Людмила БАЗИЛЕВСЬКА, завідувачка НМЛ вивчення базових дисциплін ОНМЦ ПКПП Академії

19 жовтня Дніпровська академія неперервної освіти у форматі zoom-конференції провела засідання методичної студії, в якому взяли участь 25 педагогічних працівників, з числа переможців, лавреатів і учасників фестивалю педагогічної творчості освітян Дніпропетровщини «EDU_FEST Dnipro – 2023» за номінацією

«Формування власної траєкторії професійного розвитку (особистий досвід)»

Під час засідання методичної студії переможці та лавреати фестивалю висвітлювали актуальні питання: «Від учасника вебінарів, курсів, майстерок до координатора регіональних конференцій, школи педагогічного зростання» (Наталя Дробот, учитель зарубіжної літератури Жовтоводського ліцею «Дивосвіт»); «Індивідуальний освітній маршрут. Сходінки до професіоналізму» (Катерина Корзун, директор, учитель української мови та літератури Олексіївського ліцею Покровської сільської ради Нікопольського району); «Формування інформаційно-цифрової компетентності вчителя при розбудові власної траєкторії професійного розвитку» (Вікторія Богданова, вчитель хімії П'ятихатського ліцею «Тріумф»); «Траєкторія професійного розвитку, мотивація та переваги в процесі самоосвіти, які сприяють професійному зростанню вчителя» (Наталя Літвінцева, вчитель початкових класів, вчитель інформатики Нікопольського ліцею № 9).

Педагоги поділилися досвідом щодо практичного застосування набутих загальних та професійних компетентностей, долучилися до активного спілкування, обміну новими ідеями, акцентували увагу на актуальності самоосвіти, саморозвитку педагога, важливості взаємопідтримки, взаємодопомоги та співпраці для підвищення професійної майстерності.

Учасники методичного заходу побажали одне одному професійних злетів, натхнення, мирного неба та висловили сподівання щодо подальшої співпраці в рамках номінації «Формування власної траєкторії професійного розвитку (особистий досвід) фестивалю педагогічної творчості освітян Дніпропетровщини «EDU_FEST Dnipro».

Ірина МАМЕДОВА, завідувач навчально-методичної лабораторії професійного розвитку педагогічних та науково-педагогічних працівників ОНМЦ ПКПП Академії; Оксана МИРОНЕНКОВА, методист НМЛ

Лідер STEM-освіти України

Жовтень – це місяць, коли традиційно відзначають педагогів та їхні досягнення у сфері освіти. У 2023 році вперше відзнаки «Лідер STEM-освіти України» від Інституту модернізації змісту освіти та Відділу STEM-освіти отримали поміж інших закладів країни Дніпровська академія неперервної освіти, ректор Віктор Сиченко, та директори двох STEM-закладів області: Дніпровська гімназія № 84, директор Валентина Пихтіна, та Новомосковська гімназія № 2, директор Оксана Ясногор. Ці відзнаки є оцінкою вагомому внеску закладів у розвиток STEM-освіти України. В урочистій атмосфері номінантів привітала депутатка обласної ради, членкиня постійної комісії з питань освіти Лілія Гиренко.

Оксана БУТУРІНА, завідувач кафедри управління інформаційно-освітніми проектами Академії, доцент, кандидат філософських наук

Хроніка подій

Жовтень

2 – вебінар для відповідальних за впровадження навчальних програм проекту «Джуніор Ачівмент»;

4 – нарада щодо організації проведення дослідження кар'єрних траєкторій випускників;

– інструктивно-методична нарада для керівників ЗП(ПТ)О;

5 – вебінар «Гостьова сесія Центрів кар'єри» ЗП(ПТ)О;

6 – майстер-клас «Технологія приготування салатів»;

9 – інфосесія «Кваліфікаційний центр: від ідеї до результату» (для керівників ЗП(ПТ)О м. Дніпра);

10 – тренінговий курс з цифрової обізнаності педагогів з розробки інтерактивних плакатів за допомогою різних сервісів;

12 – онлайн-тренінг-курс «Креативне мислення»;

13 – вебінар для ЗП(ПТ)О, які атестуються;

13, 23 – інфосесія для новопризначених майстрів виробничого навчання;

17 – відкрито Центр кар'єри; проведено круглий стіл за участю представників органів виконавчої влади, соціальних партнерів; проведено тренінг на базі ЦАПЛ для розвитку профорієнтаційних компетентностей у педагогів;

– вебінар для фахівців психологічної служби ЗП(ПТ)О;

18 – вебінар щодо організації дуальної форми здобуття освіти;

18-19 – вишкіл з надання першої домедичної допомоги для викладачів Захисту України ЗП(ПТ)О;

19 – супровід 68 Спартакіади ЗП(ПТ)О – гімнастичне триборство;

23-24 – участь в освітньому заході ГО «Junior Achievement Ukraine» «Табір підприємництва»;

26 – тренінг з надання першої домедичної допомоги для викладачів фізичної культури ЗП(ПТ)О;

– вебінар для голів методичних комісій про порядок та підходи до проведення процедури громадського обговорення професійних та державних освітніх стандартів;

30 – обласна інтернет-олімпіада серед здобувачів освіти з професії «Тракторист-машиніст с.-г. виробництва»;

31 – участь у засіданні Дніпропетровської обласної тристоронньої соціально-економічної ради;

– дистанційний курс для викладачів за програмою EU4Skills «Європейські практики регулювання професійної освіти та навчання»;

– заняття тренінгового курсу для педпрацівників за програмою освітнього курсу «ВидноКурс» консалтингової агенції «OneHealth» у рамках проекту «EU4Skills: Кращі навички для сучасної України».

Віктор ВАСИЛИНЕНКО,
директор НМЦ ПТО
у Дніпропетровській області

XV Міжнародна виставка «Інноватика в сучасній освіті»

Цього року до виставки долучилися два державні професійно-технічні навчальні заклади: «Дніпровський регіональний центр професійно-технічної освіти» та «Дніпровський центр професійної освіти».

Виставку супроводжувала змістовна тематична програма, яка містила конференції, презентації, семінари, круглі столи, майстер-класи, воркшопи, відкриті уроки, панельні дискусії за участю

керівників, провідних фахівців і науковців Національної академії педагогічних наук України, ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», практичних працівників галузі освіти та представників закордонних закладів освіти.

Педагогічні колективи закладів П(ПТ)О Дніпропетровщини взяли участь у конкурсах з тематичних номінацій та здобули перемогу – золоту медаль.

Виставка – це дійсно ефективний

майданчик для презентації інноваційних освітніх матеріалів і досвіду, обговорення освітніх проєктів, конструктивного спілкування між виробниками сучасних технологій та їх безпосередніми користувачами, професійне інформаційне поле для ділових контактів, обговорення аспектів упровадження сучасних технологій і методик безпосередньо в освітній процес.

Алла ВАЩЕНКО,
методист НМЦ ПТО

Гартування та самовдосконалення

12 жовтня серед здобувачів освіти закладів професійної (професійно-технічної) освіти Дніпропетровської області з гімнастичного триборства відбулися очні зональні змагання 68-ї Спартакіади в 7 зонах області, в яких взяли участь 40 команд юнаків (120 учасників) та 35 команд дівчат (105 учасниць).

Згідно з програмами змагань серед юнаків та дівчат проводилися такі види, як відтискання від підлоги (кількість за 1 хв), стрибки на скакалці (кількість за 1 хв) та

підйом тулуба в сід з положення лежачи (кількість за 1 хв).

Змагання проводилися згідно з положенням та календарним планом спортивних та спортивно-масових заходів серед учнів і студентів на 2023-2024 н.р. «Пліч-о-пліч», реалізація якого здійснюється за дорученням Кабінету Міністрів України від 14.09.2023 року № 23943/0/2-23, зареєстрованого в МОН 14.09.23 року № 33508/0/1-23, які проводимуться за підтримки Президента України.

За результатами змагань визначені команди переможці та призери

2 етапу. Вітаємо переможців та призерів!

Довідково: Спартакіада проводиться в три етапи: I етап – районні змагання, змагання в навчальних закладах; II – міські змагання (міста Дніпропетровської області та об'єднані громади); III – фінальні змагання Спартакіади.

З кожної зони до фіналу (третій етап) вийшли по дві перші команди, як дівчат, так і хлопців.

Слава Україні!

Валентин РУДЕНКО,
методист НМЦ ПТО

Упровадження дуальної форми здобуття освіти

Навчально-методичний центр провів вебінар, де розглянули основні засади дуальної форми здобуття освіти (ДФЗО), нормативно-правові документи, які регламентують дуальну освіту; обговорено особливості організації освітнього процесу та дорожню карту (план-графік) упровадження елементів ДФЗО з урахуванням обставин, викликаних повномасштабним вторгненням РФ та воєнним станом, визначили послідовність дій ЗП(ПТ)О в упровадженні дуальної освіти та особливості її реалізації. Закладам П(ПТ)О

запропоновано провести тристоронні зустрічі з залученням методистів НМЦ ПТО Дніпропетровщини щодо вирішення питань з організації ДФЗО з метою підвищення якості підготовки фахівців, які формують основу трудового потенціалу для інноваційного розвитку економіки, відповідно до сучасних вимог ринку праці і потреб роботодавців.

У 2023-2024 н.р. 13 обласних закладів П(ПТ)О впроваджують елементи дуальної форми здобуття освіти.

Вікторія КЛЮЧНИК, методист НМЦ ПТО

З метою виявлення та підтримки обдарованої учнівської молоді, долучення її до вирішення екологічних проблем, підготовки до професійного самовизначення у вересні-жовтні цього року Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді провів

Всеукраїнський конкурс з флористики та фітодизайну «Барви нації»

У фінальному етапі конкурсу, який проводився з 3 по 5 жовтня, 34 команди з 17 областей України змагалися в двох номінаціях: «Квіткові килими» та «Флористична скульптура».

За результатами конкурсного змагання між командами та учасниками дипломом II ступеня Національного еколого-натуралістичного

центру учнівської молоді в номінації «Квіткові килими» нагороджено команду Криворізького навчально-виробничого центру (Арина Завадська, Софія Мельник – вихованці гуртка «Флорист-Фотограф») з проєктом «Барви нації». Керівник команди – Ірина Володимирівна Пастернак, викладач спецдисциплін.

Переконані, що участь у заходах екологічного спрямування стимулює розвиток образного мислення й емоційної чуйності, розкриває творчі здібності та художній смак молоді, виховує екологічну й естетичну культуру.

Тереса БАБИЧ,
методист НМЦ ПТО

Акредитовано ще 2 кваліфікаційних центри

Мережа кваліфікаційних центрів поповнилась ще двома закладами професійної освіти. Національним агентством кваліфікацій у вересні акредитовано Криворізький центр підготовки та перепідготовки робітничих кадрів будівельної галузі і Криворізький

професійний гірничо-технологічний ліцей. Відтепер є можливість підтвердити свою професійну кваліфікацію «Електрогазоварник 2 розряду» та «Електролюсар (люсар) черговий та з ремонту устаткування» без навчання у закладі освіти.

НМЦ ПТО

25-27 жовтня 2023 року за інформаційної та методично-організаційної підтримки Національної академії педагогічних наук України, Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» в режимі онлайн відбулась, організована компанією «Виставковий Світ»,

П'ятнадцята міжнародна виставка «ІННОВАТИКА В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ»

Цьогорічна виставка вкотре об'єднала освітян, науковців задля спільної мети – обговорити пріоритетні напрями розвитку сфери освіти й науки в контексті сьогодення, розвиток інноваційного потенціалу педагогічних працівників, створення безпечного освітнього середовища, подолання освітніх втрат і розривів, цифрову трансформацію процесів і послуг, морально-психологічну підтримку учасників освітнього процесу, застосування інноваційних моделей діяльності задля розвитку якісної освіти у непереможній європейській країні. Упевнені, що виставка закладе добрий фундамент для розвитку нової української освіти, науки, сучасного педагога, науковця, продемонструє стійкість і інноваційність, адже попри повномасштабне вторгнення РФ в Україну наша освіта розвивається, знаходить сили працювати ефективніше, впроваджувати новітні форми та якісні зміни.

Виставку представили 236 учасників із Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Донецької, Житомирської, Закарпатської, Запорізької, Івано-Франківської, Київської, Луганської, Львівської, Миколаївської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Харківської, Хмельницької, Черкаської областей, м. Києва, а також Польщі, Литви, Румунії, Угорщини, Естонії. Серед учасників: заклади вищої, фахової передвищої та післядипломної освіти, наукові установи, навчально-методичні/науково-методичні центри/кабінети професійної (професійно-технічної) освіти, заклади професійної (професійно-технічної), загальної середньої, дошкільної та позашкільної освіти, органи управління освітою (обласні, міські, районні, об'єднаних територіальних громад), центри професійного розвитку педагогічних працівників, виробники й постачальники засобів навчання. *Каталог за покликанням:* <https://innovosvita.com.ua/index.php/uk/results/catalogue>.

Привітання учасникам, організаторам і гостям надіслали президент Національної академії педагогічних наук України Василь Григорович Кремень та директор Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» Євген Володимирович Баженок.

За участю керівників, провідних фахівців і науковців МОН України, НАПН України, ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», керівників закладів освіти, педагогів-практиків, виробників і постачальників навчального обладнання, а також випускників, учнів, батьків і громадськості відбулися 52 онлайн-заходи – науково-практичні конференції, семінари, круглі столи, презентації, майстер-класи та ін.

Під час онлайн-заходів учасники обговорили питання візії майбутнього освіти і науки України, освіти, яка спрямована на утвердження української політичної нації та розвиток громадянського суспільства, упровадження інновацій у внутрішній системі забезпечення якості освітньої діяльності і якості освіти, розвиток інформаційно-цифрової компетентності суб'єктів освітнього процесу, інноваційні практики впровадження STEM-освіти, питання соціалізації дітей з особливими освітніми потребами в умовах воєнного стану, професійне зростання педагога в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа», новітні тенденції ринку праці в системі підготовки конкурентоздатних фахівців, практико-орієнтовані форми роботи для формування національно-патріотичного виховання здобувачів освіти, розроблення моделей і систем готовності педагогів до здійснення інноваційної діяльності, формування психологічно безпечного освітнього середовища, методики підтримки психологічно здорового освітян у часи воєнних випробувань, сучасні рішення для розвитку інформаційної грамотності тощо. Програма заходів на сайті виставки: https://innovosvita.com.ua/images/stories/programa_ime_2023.pdf.

26-27 жовтня 2023 року з метою акумуляції наявного в Україні досвіду, презентації регіональних та локальних моделей впровадження STEM-освіти, визначення стратегічних напрямків її розвитку в умовах війни та повоєнний час КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти» ДОР» за підтримки та участі ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», ГС «Центр Компетенцій Федерації організацій роботодавців Дніпропетровщини» в режимі онлайн провели VII Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Науково-методичні засади створення інноваційної моделі STEM-освіти». Конференція стала місцем перетину різних дисциплінарних підходів. Їх поєднання в одному тематичному просторі буде поштовхом до критичного аналізу проблем і перспектив втілення у світовій та національній освітянській практиці. Програма конференції доступна за посиланням: https://docs.google.com/document/d/10FZ_-JHIS8nWiQtA8nduCPeNH8ftT/edit?usp=sharing&oid=100052851891577095704&rtpof=true&sd=true. Захід можна переглянути в записі: 26 жовтня – <https://youtube.com/live/8cHUgxNmBuQ?feature=share>, 27 жовтня – <https://youtube.com/live/hdpyv6FdQcM?feature=share>.

За результатами конкурсу Коштовному закладу вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради присвоєно Почесне звання «Лідер інновацій в освіті» й вручена відповідна нагорода та диплом.

Для закладів-учасників виставки організатори провели конкурс із 12-ти тематичних номінацій:

1. Модернізація змісту освіти для підвищення якості освіти та освітньої діяльності.
2. Безпечне освітнє середовище: нові виклики та сучасні рішення.
3. Співпраця держави, закладів освіти, бізнесу – запорука побудови сталого партнерства в освіті та екологічного зростання України.
4. Розвиток інноваційного потенціалу педагога в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа».
5. Упровадження сучасних технологій національно-патріотичного виховання як засобу формування патріотичної свідомості й утвердження української громадянської ідентичності.
6. Інноваційні освітні інструменти для професійної освіти: практичні навички для відбудови України.
7. Підтримка та просування студентських стартап-проектів як елемент повоєнного розвитку України.
8. Застосування інноваційних технологій навчання для розвитку цифрової компетентності учасників освітнього процесу.
9. Досвід упровадження Державного стандарту базової середньої освіти, навчання за модельними програмами.
10. Освітні втрати: підходи до вимірювання та шляхи їх подолання.
11. Співпраця інклюзивно-ресурсних центрів і закладів освіти у створенні інклюзивного освітнього середовища.
12. STEM-навчання як крок до вибору майбутньої професії.

Заклади освіти області до початку виставки направили в електронному вигляді на розгляд Оргкомітету конкурсні роботи. Заклади-переможці отримують від організаторів нагороди – золоті, срібні й бронзові медалі, а автори конкурсної роботи – переможці удостоюються Сертифікату.

24 заклади освіти області, що взяли участь у виставці в колективному форматі на чолі з департаментом освіти Дніпропетровської облдержадміністрації, вибороли 10 медалей, а саме: 6 золотих, 4 срібних.

Переможці закладів Дніпропетровщини: Золота медаль

1. Маломихайлівський ліцей імені І.Г. Скакуна Маломихайлівської сільської ради Синельниківського району (номінація «Розвиток інноваційного потенціалу педагога в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа»);

2. Спеціальна школа «Гармонія» Кам'янської міської ради («Розвиток інноваційного потенціалу педагога в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа»);

3. Гімназія № 4 Покровської міської ради («Упровадження сучасних технологій національно-патріотичного виховання як засобу формування патріотичної свідомості й утвердження української громадянської ідентичності»);

4. Дніпровська академія неперервної освіти («Застосування інноваційних технологій навчання для розвитку цифрової компетентності учасників освітнього процесу»);

5. Науковий ліцей імені Анатолія Лигуна Кам'янської міської ради («Освітні втрати: підходи до вимірювання та шляхи їх подолання»);

6. Ліцей інформаційних технологій Кам'янської міської ради («STEM-навчання як крок до вибору майбутньої професії»).

Срібна медаль

7. Заклад загальної середньої освіти ліцей № 10 Жовтоводської міської ради («Упровадження сучасних технологій національно-патріотичного виховання як засобу формування патріотичної свідомості й утвердження української громадянської ідентичності»);

8. Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) № 6 «Зоряний» Тернівської міської ради («Упровадження сучасних технологій національно-патріотичного виховання як засобу формування патріотичної свідомості й утвердження української громадянської ідентичності»);

9. Верхньодніпровський ліцей № 5 Верхньодніпровської міської ради («Застосування інноваційних технологій навчання для розвитку цифрової компетентності учасників освітнього процесу»);

10. Червоношахтарська гімназія Лозуватської сільської ради («Співпраця інклюзивно-ресурсних центрів і закладів освіти у створенні інклюзивного освітнього середовища»).

Міжнародна виставка «Інноватика в сучасній освіті» – високопрофесійна платформа для презентації досягнень, обміну досвідом, професійного діалогу, представлення інноваційних технологій, творчих надбань, кращих педагогічних практик, проектів і рішень для підвищення ефективності освітнього процесу, налагодження взаємодії для розвитку спільних проектів і обміну ресурсами на шляху інтеграції до європейської освітньої та наукової спільноти.

Ольга ПИЛИПЕНКО,
завідувач навчально-методичної лабораторії інформаційних технологій та STEM-освіти

Навколо тривають бої. Як заспокоїти дитину

Під час війни діти потребують особливої уваги з боку батьків. Діти відчувають себе у небезпеці. Вони напружені, переживають страх і тривогу. Це, насамперед, помітно з їхньої поведінки: деякі діти стають плаксивими, вередливими та дратівливими, інші – виявляють агресію. Що довше дитина буде жити у стані небезпеки, то більше закріплюватимуться нові сценарії поведінки. Як наслідок, вони можуть стати звичними у будь-якій критичній ситуації. Аби заспокоїти дитину, психологи радять використовувати кілька прийомів:

1. Говоріть з дитиною спокійно: • Про те, що відбувається, варто говорити з дитиною тому дорослому, який найбільше зберігає спокій; • Підлітків важливо навчати, де шукати перевірену інформацію, ділитися джерелами.

2. Проявляйте надійність: • Варто сказати дитині, що ви зробите все, щоб захистити її і себе від небезпеки, що наша армія дасть відсіч; • Обійняти можна дитину до підліткового віку; • Підлітки ж, навпаки, можуть сприймати обійми як слабкість.

3. Грайте в ігри та виконуйте з дитиною заспокійливі вправи: • Можна ліпити з пластиліну; • Окреслити навколо себе «коло безпеки» –

з нитки, наприклад; • Граги в настільні ігри (шашки, шахи); • Малювати; • Граги у слова, ігри в телефоні, в яких залучене просторове сприйняття (наприклад, тетрис).

4. «Займіть» чимось аудіальний канал дитини: Від виття сирен особливе навантаження у дитини на аудіальний канал сприймання, тому її потрібно чимось «зайняти» (слухати в навушниках аудіоказки та музику; співати, грати на чомусь, що є).

5. Навчайте дитину правил безпеки: • Де вона може зустрітися з вами або іншими родичами; • Де переховуватися, якщо буде втрачено мобільний зв'язок; • Не сперечатися з дорослими та слідувати за тим, хто відповідальний за безпеку.

6. Довірте дитині відповідальне завдання: • Покласти на дитину відповідальність, яка їй до снаги, наприклад, доручити дитині слідкувати за іграшкою; • Попросити дитину придумати казку про якогось персонажа, або уявити себе журналістом та провести репортаж з місця події тощо.

7. Як відвернути увагу дитини: • Виконуйте разом із дитиною рутинні справи; • Обіймайте дитину; • Жартуйте з нею; • Поїть дитину теплими напоями, годуйте її чимось смаченьким; • Вмикайте на

планшеті мультики, серіали, розповідайте казки, історії, читайте дітям вголос.

8. Дозволяйте дитині вивільнити ненависть та злість: • Для дорослих, і для дітей проявляти злість (ненавидіти, лягтися, кричати) – це первинна реакція. Можна це робити в ігровій формі. Застосовувати гру «Злий бобер», наприклад, спочатку придумати злу тваринку і поводитися так, як, на вашу думку, може себе вести ця тваринка. Потім перетворити на добру тваринку. Потім – на людину; • Сльози та плач – теж нормально в цій ситуації, тому дайте дитині виплакати. Після емоційного вивільнення дитині буде легше заснути.

9. За панічної атаки виконуйте вправи: • Потерти кінчик носа; • Натиснути несильно на очні яблука з двох боків; • Витягувати якомога далі язика – ніби намагаючись торкнутися грудної клітки; • Покласти руку на живіт, приблизно на 3 пальці нижче сонячного сплетіння, та постукати по цьому місцю; • Подивитися вправо, не повертаючи голови, – якомога далі на 15-20 секунд, потім перевести погляд прямо, потім подивіться вліво – якомога далі, потім знову прямо; • Лягти на спину і робити рухи ногами, як на велосипеді;

• Розтерти точку між підмізним (четвертим) пальцем та мізинцем – там знаходиться «точка паніки».

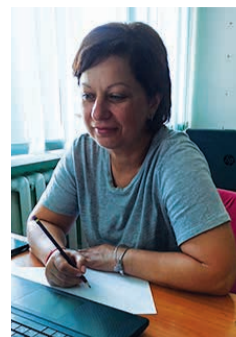
Психологи радять, що зараз як ніколи важливо бути близьким зі своєю дитиною. Менше сварити, більше обіймати та цілувати – тоді вона відчуватиме хороший емоційний фон та розкаже своїм батькам, якщо злякається. Не можна, щоб вона відчувала себе нелюбою і тримала всі емоції в собі.

Чим зрозуміліше та доступніше батьки будуть пояснювати про війну, тим менш травматично діти будуть переносити воєнні події і з часом почнуть адаптуватися.

Дуже важливо, аби батьки були спокійними та тримали себе в руках, адже дитина насамперед зчитує стан дорослих, який вони транслюють через поведінку, голос та жести, а не слова.

Будьте здорові! Бережіть себе!

Оксана ШУБІНА,
майстер виробничого навчання
Дніпровських територіальних курсів
цивільного захисту та безпеки
життєдіяльності (I категорії)
обласного НМЦ ЦЗ та БЖД

Блокпост – це посиленний контрольний пункт, який за рішенням військового командування тимчасово встановлюється на в'їзді/виїзді на територію, де введено воєнний стан і встановлено особливий режим.

На блокпостах облаштовуються місця для перевірки осіб, транспортних засобів, багажу та вантажів, позиції вогневих засобів і бойової техніки, місця для відпочинку та забезпечення життєдіяльності особового складу, який виконує завдання на такому пункті. До складу посту можуть входити службові особи військових формувань та правоохоронних органів, які, відповідно до закону, залучені до здійснення заходів правового режиму воєнного стану.

Правила перетину блокпостів, рекомендовані ЗСУ та Національною поліцією України

Правило 1. Зменшити швидкість автомобіля. Це дозволить співробітникам ЗСУ, Нацполіції, Тероборони завчасно побачити номерний знак автомобіля та людей в салоні. Враховуйте перешкоди на блокпостах, які необхідно об'їхати. Врешті-решт, ще одна з перших реакцій водія на блокпост – бачу і зменшую швидкість, що демонструє вашу неконфліктність та безпеку.

Правило 2. Завчасно підготувати документи для перевірки. Най-

головніше – це паспорт громадянина України та технічний паспорт на автомобіль. Перший документ дозволяє перевірити особу. Другий документ дозволяє перевірити, чи цей автомобіль не викрадений мародерами або диверсантами. Бажаючи ці документи покласти так, щоб за ними не довелося тягнутися у приховані кишені в нижній частині автомобіля. Адже це може викликати додаткове напруження та підозри до вашої особи: що ви намагаєтесь дістати – документи чи пістолет? Крім того, підготуйтеся до перевірки паспортів всіх інших людей, які перебувають в салоні автомобіля. А вже далі, за необхідності та запитом перевіряючих, потрібно надати решту документів: водійські права, поліс страхування тощо.

Правило 3. Вимкнути фари автомобіля. Це потрібно з двох причин. По-перше, так автомобіль не буде засліплювати людей на блокпості. По-друге, це теж буде наче перша реакція – мовляв, «побачили блокпост, реагуємо на нього, зменшуємо швидкість, вимикаємо фари». Врешті-решт, це буде перший сигнал до взаємодії з перевіряючими на блокпосту.

Правило 4. Увімкнути аварійну сигналізацію. Аналогічно до вимог правила вище – один із перших сигналів до того, що помітили блокпост і реагуєте на нього. Крім того, це буде сигналом для водіїв автомобілів позаду, щоб вони

також почали реагувати: зменшувати швидкість, готувати документи до перевірки тощо.

Правило 5. Не проводити фото- або відеозйомку. Фактично блокпост – це напіввійськовий об'єкт: там перебувають представники силових структур, які мають не лише перевіряти автомобілі, але й зупиняти ворога. Тому не варто надавати ворогу інформацію про облаштування блокпосту, кількість людей на ньому, територію тощо. Навіть якщо людина не прагне зробити це навмисне, одна публікація фото або відео з блокпоста в соціальних мережах може наразити на небезпеку життя тих, хто зараз там знаходиться.

Правило 6. Без дозволу військових не виходити з автомобіля. Поки люди перебувають в машині, вони локалізовані в одному місці, так їх легше контролювати. Крім того, людина обмежена у просторі: з салону автомобіля важко дістати та націлити на військового автомат або кинути гранату. Це правило цілком побудоване на бажанні військових убезпечити себе. На жаль, але це реалії військового часу.

Правило 7. Чітко відповідати на поставлені запитання. Це правило побудоване вже на людській психології та поведінці мозку. Перша й найшвидша відповідь зазвичай є правдивою – мозок її швидко формує. А якщо доведеться брехати, то мозок починає обмірковувати

різноманітні варіанти та пов'язувати їх між собою – отже відповіді виходять не чіткими та повільними. Запитання зазвичай досить прості, навіть базові: звідки їдете та куди прямуєте, в кого проживали та де будете жити на новому місці. В таких запитаннях важливі не самі відповіді, а швидкість та чіткість цих відповідей. Якщо людина каже все доволі чітко та зрозуміло, відповідає швидко – то, найімовірніше, говорить правду. Тож інші запитання не знадобляться.

Правило 8. Бути готовим на вимогу відкрити багажник та надати можливість оглянути салон автомобіля. Якщо у перевіряючих виникнуть підозри, ви маєте надати згоду на перевірку багажника та салону. Ніхто не буде копірсяти у ваших особистих речах, якщо вони не викликать підозру. Тому не варто використовувати речі з камуфляжем, перевозити вогнепальну зброю та великі ножі. У даному випадку перевірка проста і займає декілька секунд: нічого підозрілого – їдьте далі. Можливо це буде неприємно та образливо для вас, але уявіть собі, що така перевірка зможе виявити диверсантів, які хочуть завезти зброю чи вибухівку у ваше місто. Уявили? І тоді за таку перевірку ви скажете «дякую».

Сергій ЯЦЕНКО,
майстер виробничого навчання
Дніпровських територіальних
курсів ЦЗ та БЖД (I категорії)

Пригодницькі романи Томаса Майн Ріда

Далекого родича Вальтера Скотта – Томаса Майн Ріда (або Капітана Майн Ріда, як зазначено в усіх його романах) вважають англійським письменником. Але, за жартом долі, цей шотландець, який народився в ірландському селі Балліроні, левову частину свого життя провів в Америці. Більшість його талановитих романів присвячено саме цьому континенту. Хто не читав «Оцеолу, вождя семінолів», «Білого вождя», «Вершника без голови», «Мисливців на білого бізона»? Але, на жаль, відомим у цій країні він став лише за багато років від своєї смерті – у ХХ столітті.

Він був репортером і торгував з індіанцями, вчителював і воював, відстоюючи свободу Мексики. Товаришував з Едгаром Алланом По. У 33 роки одружився на 15-річній дівчині. Але...

Біографія чудового письменника Томаса Майн Ріда не настільки захоплююча, як його твори. І нам, освітянам, треба усвідомлювати, що залучення дітей до читання (яке стало нині проблемою та темою численних обговорювань) можливе саме завдяки ознайомленню молоді саме з романами цього автора.

Хочу зупинитись на детальній розповіді про південноафриканську трилогію Капітана Майн Ріда (псевдонім автора), що складається з романів «У нетрях Південної Африки», «Юні мисливці» та «Мисливці за жирафами». Створені вони в різний час, але поєднані загальним місцем дії та персонажами. У першому романі – це діти та підлітки. В останньому – юнаки, які визначились зі своїми вполюваннями та професіями: Ганса ван Блоома приваблює наука, Гендрік ван Блоом та Аренд ван Вейк стають військовими, а Віллем ван Вейк обирає шлях хазяйновитого фермера. Їхні молодші брати – Ян і Клаас ще школярі.

Але, зазначу, що не розвиток героїв, не їхній життєвий шлях, не внутрішній світ цікаві письменнику, не вони є головною темою. Про те, що відбувається з героями протягом років (а це майже 10 років), можна дізнатись із невеличких заміток. Яскраво, захоплююче описано мисливські пригоди, та вони теж вкладаються в декілька днів. Але скільки за ці дні пережито, скільки побачено нового, скільки усвідомлено!?

Зрозуміло, що нині, коли наші діти завдяки інтернету та комп'ютерам мають доступ до найновішої

інформації, можна дізнатись про всіх тварин, птахів і риб, які мешкають у найвіддаленіших кутках світу. Але «суху» інформацію не можна порівнювати зі «смаковитою» мовою автора. Дітей ваблять пригоди, емоції, дії героїв. Та й педагогам/батькам, які мають мету: заохотити дитину до читання можна сміливо рекомендувати саме ці твори.

Адже у формі захоплюючих мисливських романів Майн Рід розповідає про нову країну, яку в ті роки тільки відкрили для світу мандрівники й дослідники – Південну Африку, її природу, клімат, рослинний і тваринний світи.

Утім, работорговці дізнались про Південну Африку набагато раніше за науковців. Із давніх-давен вона була відома мореплавцям і купцям: з її незвіданих глибин тяглись нескінченні низки рабів, каравани везли бивні слонів, пера страусів, шкури жирафів та антилоп. Мисливці за золотом та діамантами споряджали експедиції в її таємничі найвіддаленіші землі.

Португалія, Голландія, Франція, Англія сперечались за Південну Африку. А в середині XVII сторіччя колоністи-бури (голландські переселенці) разом із французькими гугенотами заселили прибережні землі й почали рух углуб країни.

Лише на початку XIX століття країнами Південної Африки зацікавилися вчені й дослідники. Десятиріччя за десятиріччям рухались далі й далі географи, зоологи, етнографи й натуралісти, вивчаючи безкрай вельд – території бурів і далі, пустелі, ріки, гори...

Багато з дослідників віддали життя за своє шляхетне прагнення – заповнити на мапі «білі плями». Так сталося, наприклад, з Девідом Лівінгстоном, великим англійським мандрівником, який присвятив своє життя вивченню й дослідженню Африки.

Повісті Ріда приваблюють, найперш за все, пафосом відкриття невідомих земель і народів, пізнанням нових таємниць природи, людським ставленням до життя тварин і птахів, – всього, що оточує людину. Пейзажі, звуки, навіть запахи оточують читача, стають реальним світом. Розумний друг тварин, Майн Рід використовує все багатство словника, невичерпний у зображенні відтінків фарб і висловів, коли описує слонів, жирафів, носорогів, птахів та комах Африки. Дивуєшся

фантазії славетного капітана, коли згадуєш, що всі ці описи – лише переказ прочитаного або результат спостережень за тваринами з Лондонського зоо саду.

Талант зробив свою справу. І капітан Томас Майн Рід по праву вважається першим «поетом» величезної території Африки, який відчував її красу, самотність... трагедію. Трагедію знищуваних і обездолених мирних жителів, їхнє прагнення відстоювати свою свободу і незалежність, право самим вирішувати свою долю.

Недарма перший роман Рід присвятив дітям свого друга – Лайоша Кошута, угорського революційного діяча 1848 року. Спочатку Майн Рід розповідав свої мисливські оповідки маленьким друзям – Францу, Лайошу і Вільмі, угорським діткам, які у дощовому Лондоні мріяли про сонячний Будапешт. Із цих оповідок створювалась книга-гра, у якій слухачі письменника відчували себе співучасниками.

Це були діти революціонера, і тому герої книги – теж діти борця за свободу й незалежність бурів, діти колишнього фельдкорнета ван Блоома. Він був примушений залишити домівку, оскільки не бажав миритися з англійським пануванням. Це було зрозуміло маленьким угорцям.

Родина бура, яку описує автор, належала до тієї частини бурського народу, який у 30-х роках XIX ст. полишив оброблені землі із-за панування англійців – Капську колонію. Загарбники з'явилися наприкінці XVIII ст. і відібрали її у Голландії, розігнали бурське самоуправління, обтяжили бурів величезними податками, нав'язали свої гарнізони.

Спроби повстань проти англійців були жорстоко придушені. Бурські патріоти мали знятися із «насиджених» місць і рухатись углуб країни. Почався бурський «трек» – переселення бурів. Тоді ж і були створені дві незалежні держави-республіки: Трансвааль (1853) та Помаранчева (1854).

Мабуть, волелюбний автор, який ненавидів загарбницьку політику Англії, був задоволений результатом боротьби фермерів проти могутньої імперії і співчував бурам. Недарма перший роман його трилогії з'явився саме тоді (1855).

Письменник з повагою відгукується про сільськогосподарські та мисливські вміння ван Блоома,

а про загарбницький режим англійців і жорстокість членів банди ван Ормонда пише з презирством.

Герої Майн Ріда не авантюристи. Як найкращий із них – Ганс ван Блоом, – вони патріоти, гаряче люблять свій край, намагаються більше дізнатись про тваринний та рослинний світ. І, що найголовніше, вони відчують зв'язок зі своєю «родинною коліскою» – Голландією. Трилогія письменника вчить бути вірними своїй батьківщині за яких завгодно умов, не відмовлятися від національної гідності.

Із величезним співчуттям розкриває невгамовний капітан світ корінних народів Африки, розказує про багатство їхніх типів, законів і звичок. Недарма остання частина трилогії присвячена трагічним подіям, які сколихнули Південну Африку. Імена африканських керманічів – Мисілікатсе, Чаки, Себітуане, Ма-Мочисане – не вигадка письменника, як і війна між племенами мокололо й матабілі. Це відголоски справжньої історії Південної Африки, щоправда, дещо викривленої задля дотримання розвитку сюжету.

У своїх романах Майн Рід часто звертається до своїх юних читачів. Можете зробити це і ви, шановні колеги. Бо ж яскраво описана понад 100 років тому боротьба за незалежність народів Африки дуже схожа на нинішні події, коли наша рідна країна стікає кров'ю, відстоюючи свою свободу, гідність і честь.

Спробуйте зацікавити своїх учнів, вихованців, дітей можливістю не лише поринути у світ пригод, отримати нові цікаві подробиці про екзотичних створіння африканського континенту, але й відчутти причетність до величних історичних процесів, навчитися співчувати, розуміти, допомагати. Можливо, між юними українцями вже зараз зростає новий талант, який так само захоплююче опише новітні буремні події?

Еліна ЗАРЖИЦЬКА,
методист
навчально-методичного
центру
забезпечення
якості освіти
Академії

Ходить гарбуз по городу,
питається свого роду –
"Ой чи живі, чи здорові
всі родичі гарбузові?"

У Дніпрі у жовтні практично всі торговельно-розважальні центри закликають мешканців – від малечі до дорослих тат і мам – відсвяткувати Геловін, наголошуючи, що будуть конкурси на найстрашніший костюм, майстер-класи з вирізання гарбуза, фільми жахів (той, хто закликає точно не бачив «Маріуполь. 20 днів» і не усвідомлює жахів, що є у воєнному житті нашої України!).

На протигагу тим, які готуються і чекають Геловіна, багато хто засуджує це «несвяте свято», вважаючи його несумісним з українськими звичаями та традиціями. Я – серед них. Свята, які ми відзначаємо, вказують на цінності, які ми сповідуємо.

Тож деякі мої роздуми та думки авторитетних для мене людей з цього приводу.

Як відомо: кожна нація, кожен народ, має свої звичаї, що виробилися протягом багатьох століть і освячені віками. Звичаї народу – це ті прикмети, по яких розпізнається народ не лише в сучасному, а і в його історичному минулому. Серед звичаїв, безумовно, і традиційні народні свята. Вони несуть емоційне навантаження, забезпечуючи, при цьому, передачу традицій поколінь, зближення людей, на основі духовних, естетичних і творчих інтересів. Підкреслюю: **ДУХОВНИХ І ЕСТЕТИЧНИХ!**

Ви не замислювались: чому кожна нація ретельно пильнує свої традиції, звичаї, мову, культуру, свою автентичність? Ще Великий Кобзар Тарас Шевченко писав: «В своїй хаті, своя правда і сила, і воля». Як кажуть в народі, що вдома і стіни допомагають.

З чийого голосу пісня? (І знову про Геловін)

І ось Геловін у нас в Україні, у Дніпрі. Деякі люди, на жаль, не вбачають в цьому нічого погано, бо для них – це привід повеселитися та одягти на себе жакливі костюми. А комусь взагалі все одно, що там відбувається в ніч із 31 жовтня на 1 листопада. Але ж відомо: саме з байдужості починається зрада. А зрада – це, насамперед, забуття свого коріння, підміна наших святинь сумнівними розвагами, поступливість перед чужим своїм, рідним.

Немає сенсу розповідати, що Геловін – кельтське стародавнє свято, яке є одним із найбільших у Північній Америці, але має місце і в країнах Європи. До США Геловін потрапив у XIX столітті, однак набув своєї версії святкування у вигляді веселих розваг, в той час, як ірландці зберегли елементи вірувань кельтів і друїдів. Традиційним символом Геловіну став гарбуз з вирізаним страшним лицем, в якому горить вогонь і який символізує злого духа і водночас вогонь, який його «відлякує» (так званий на Заході «Джек – ліхтарик»), Джек, який у ірландській міфології є символом проклятої душі).

Страхітливий макіяж, костюм привида або якогось чудовиська, а ще «краще», щоб на одязі було побільше «крові», моторошний тембр голосу – і ви готові до «свята». Молодь організовує тематичні вечірки, ночі жахів, бали нечисті, по вулицях «гуляють» відьми, вампіри і зомбі. Цього року біля «Мост-сіті» зустріла таких, а трохи далі на зупинці тролейбуса поранений солдат прохав милостиню! Отакі картинки сьогодення!

То що ж це: свято нечистої сили чи безневинна розвага молоді? Засуджує це свято і християнська Церква. Традиції святкування Геловіну християни розцінюють як поклоніння сатані, пропаганду

ідолопоклонства, розпусти та бісівські ритуали. Появу симпатій до Геловіну в Україні віряни пов'язують з періодом пострадянської духовної кризи в суспільстві.

Філософи та історики святкування днів подібних Геловіну в сучасну добу сприймають як свідчення духовної катастрофи в суспільстві. Надзвичайно влучно охарактеризувала нинішній час Ліна Костенко: «У нас тепер така свобода – наче сміттєпровід прорвало».

Чужоземні традиції впевнено починають поглинати нашу власну українську, християнську ідентичність. Психологи попереджають, що саме через це потрібно бути дуже обережними щодо «чужоземних» святкувань, оскільки вони найчастіше наносять великої шкоди нашій власній – віковій християнській культурі, знищують її та асимілюють.

Дивно те, що такі свята іноді проводяться за підтримки педагогів чи працівників культури.

Відомий митець, син українського народу Олександр Довженко в безсилі втамувати біль і оголені нерви, в своїх щоденниках писав: «Біда наша – перевертні. Той, хто чуже називає рідним свідомо, або несвідомо, звик бути рабом. Він не здібний зрозуміти причини своєї рабської долі».

Антон Чехов закликав «Видави із себе раба! Бо зі свого постає своє. З чужого постає чуже. Любити своє – значить правильно любов'ю свою душу ошасливлувати. Зрадити своє й любити чуже – значить зрадити зміст свого «Я», знещасливитися...».

В останні роки проблема ствердження ідентичності турбує філософів, істориків, культурологів, музейників, психологів України (надруковано багато статей, підготовлені та захищені дисертації, проведені Міносвіти і Мінкультури 2 науково-практичні

конференції тощо). Інститут стратегічних досліджень вважає тему не лише актуальною, а й територією маніпулятивного психологічного впливу на громадян України. Війна сьогодні точиться за наші думки, за наші традиції, за нашу ідентичність. Формування національної свідомості та самосвідомості передбачає: освоєння національних цінностей, утвердження національної гідності, виховання любові до рідної землі, до свого народу, його традицій, готовності до праці в ім'я України.

Священник Павло Дроздяк зі Львова сказав, що багато хто боїться підійти до особи, яка уснула в Бозі. Але зате їм не страшно одягати на себе обличчя смерті на цей Геловін. Коли йому кажуть про Геловін, то він відповідає: «Йдіть у морг. І там посвяткуйте Геловін. Відчуйте трупний запах. Тоді бажання зникне».

Ті, хто святкують чужі свята, з чужим корінням, то вони, хочуть того чи ні, знають про те чи ні, а енергетично підтримують на підсвідомому рівні чужу націю, чужу територію, чужу державу».

ОТЖЕ: НЕ ЗАГУБІТЬСЯ: не будьте людиною чужої Віри, чужих ритуалів, чужих свят, законів і манер. Бо наші народні традиції – **ДУША НАШОГО НАРОДУ!**

Валентина СЛОБОДА,
фахівець Дніпровського
будинку мистецтв

Увага! Оголошення!

Запрошуємо для публікування у фаховому науковому журналі категорії «Б» «Вісник Дніпровської академії неперервної освіти. Серія «Філософія. Педагогіка» та «Вісник Дніпровської академії неперервної освіти. Серія «Публічне управління та адміністрування».

До друку приймаються статті, рецензії, повідомлення про наукові події та заходи, які відповідають профілю видання. Кожна стаття обов'язково проходить анонімне рецензування.

Статті подаються українською або англійською мовами проблемного, узагальнюючого, оглядового характеру, які раніше не були опубліковані. Редакція здійснює отримання та реєстрацію DOI для статей.

Періодичність видання: 2 рази на рік. Статті приймаються до 1 травня та 1 грудня.

Детальна інформація – на офіційному сайті: <https://visnuk.dano.dp.ua/>

Редакція збірника «Вісник Дніпровської академії неперервної освіти». E-mail: visnyk@dano.dp.ua

ЗАСНОВНИК ГАЗЕТИ «ДЖЕРЕЛО» – ПЕРВИННА ПРОФСПІЛКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ «ДНІПРОВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ» ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»

Редакційна колегія:

В.М. ВАСИЛИНЕНКО, М.Г. ВАТКОВСЬКА,
Ю.М. МОГИЛА, М.І. РОМАНЕНКО,
В.Г. СЕРЕДНЯ, В.В. СИЧЕНКО, Л.О. ШАПРАН

Редактор, фотокор, дизайн і верстка Н.О. АНТОНЕНКО

САЙТ ОБЛАСНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ГАЗЕТИ
«ДЖЕРЕЛО»:

gdjerele.jimdofree.com

Свідоцтво про реєстрацію
ДП № 2244-982ПП від 24.01.2019.
Формат А3.

Адреса редакції:
49006, Дніпро, вул. Володимира
Антоновича, 70, Дніпровська
академія неперервної освіти.
Тел. 0952303947, 732-48-48.

E-mail: GDjerele@ukr.net